

Opravična št.:

U-I-157/16, Up-729/16, Up-55/17

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2018:U.I.157.16

Akt:

Ustavna pritožba Banke Slovenije zoper odredbe Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV Kpd 25686/2016 z dne 30. 6. 2016, št. IV Kpd 25686/2016 z dne 30. 6. 2016, št. IV Kpd 25686/2016 z dne 6. 7. 2016 in št. III Kpd 29285/2016 z dne 22. 7. 2016

Ustavna pritožba Evropske centralne banke zoper sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani št. I Ks 29285/2016 z dne 17. 11. 2016

Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 66/17) (ZKP)

Izrek:

Ustavna pritožba Banke Slovenije zoper odredbe Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV Kpd 25686/2016 z dne 30. 6. 2016, št. IV Kpd 25686/2016 z dne 30. 6. 2016, št. IV Kpd 25686/2016 z dne 6. 7. 2016 in št. III Kpd 29285/2016 z dne 22. 7. 2016 se zavrže.

Ustavna pritožba Evropske centralne banke zoper sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani št. I Ks 29285/2016 z dne 17. 11. 2016 se zavrže.

Pobuda Banke Slovenije za začetek postopka za oceno ustavnosti Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 66/17) se zavrže.

Evidenčni stavek:

Pravne osebe javnega prava praviloma ne morejo biti nosilke ustavnih pravic, saj to ni združljivo s konceptom človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Pravne osebe javnega prava so lahko nosilke določenih ustavnih pravic le, kadar delujejo ex iure gestionis, tj. v prirejenih razmerjih zasebnopravnega značaja, pri čemer je Ustavno sodišče pravnim osebam javnega prava v teh razmerjih do zdaj priznalo le temeljna ustavna procesna jamstva.

Banka Slovenije ni nosilka pravice do zasebnosti iz 35. člena, prvega odstavka 36. člena in prvega odstavka 37. člena Ustave. Banka Slovenije je bila kot centralna banka Republike Slovenije ustanovljena zaradi izvajanja javnih nalog in pooblastil in je integralni del oblastnega aparata države, zato je ni mogoče šteti za sredstvo, ki zagotavlja svobodni razvoj posameznikov. Nasprotno, Banka Slovenije je sredstvo za izvrševanje državne oblasti, pred katero naj bi pravica do zasebnosti primarno varovala.

Banka Slovenije in Evropska centralna banka v okoliščinah konkretnega primera nista nosilki pravic iz 22., 23. in 25. člena Ustave, saj se na kršitve teh pravic sklicujeta v postopkih, v katerih varujeta izvrševanje svojih oblastnih nalog.

Vprašanje upravičenosti za vložitev ustavne pritožbe kot posebnega pravnega sredstva pred Ustavnim

sodiščem je vprašanje slovenskega notranjega prava, ki sodi v okvir procesne avtonomije držav članic.

Geslo:

1.2.51.4.4 - Ustavno sodstvo - Vrste vlog - Aktivna legitimacija v postopku pred Ustavnim sodiščem - Konkretna presoja norm - Banka Slovenije.
2.1.3.2.2 - Viri ustavne2.1.1.4 - Viri ustaga prava - Razredi - Sodna praksa - Mednarodna sodna praksa - Sodišče Evropskih skupnosti.
vnega prava - Razredi - Pisani viri - Mednarodni dokumenti.
2.1.1.4.14 - Viri ustavnega prava - Razredi - Pisani viri - Mednarodni dokumenti - Listina Evropske unije o temeljnih pravicah.
2.1.1.4.3 - Viri ustavnega prava - Razredi - Pisani viri - Mednarodni dokumenti - Evropska konvencija o človekovih pravicah iz leta 1950.
1.5.51.2.1 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Zavrženje.
1.5.51.1.2.1 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku abstraktne presoje - Zavrženje pobude - Ker ni pravnega interesa.
1.4.52.3 - Ustavno sodstvo - Postopek - Procesne predpostavke v postopku ustavne pritožbe - Upravičenost za vložitev ustavne pritožbe.
1.4.51.4 - Ustavno sodstvo - Postopek - Procesne predpostavke (v vseh postopkih razen v postopku ustavne pritožbe) - Pravni interes za vložitev pobude.
5.3.13.2 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Dostop do sodišč.
5.3.13.18 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Enakost orožij „(22, 14)“.
5.3.13.3 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Dvostopenjska sodna pristojnost „(25)“.
5.3.30 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Pravica do zasebnega življenja „(35, 36, 37)“.
5.3.13.14 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Procesna jamstva, pravica do obrambe in poštenega sojenja „(19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)“ - Nepristranskost „(23)“.

Pravna podlaga:

Člen 22, 23, 25, 35, 36 in 37, Ustava [URS]

Člen 55.b.1.6, 25.3, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:

⌘ K obravnavani zadevi so bile s sklepom Ustavnega sodišča z dne 25. 5. 2017 pridružene zadeve št. U-I-159/16, Up-734/16, U-I-3/17 in Up-25/17 zaradi skupnega obravnavanja in odločanja.

Dokument v PDF obliki:

 [U-I-157-16, Up-729-16, Up-55-17.pdf](#)

Polno besedilo:

U-I-157/16-12, Up-729/16-15

Up-55/17-20

19. 4. 2018

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopkih za preizkus pobude in ustavne pritožbe Banke Slovenije, ki jo zastopa odvetniška družba Čeferin in partnerji, o. p., d. o. o., Grosuplje, in v postopku za preizkus ustavne pritožbe Evropske centralne banke, ki jo zastopajo Gregor Pajek, Bojan Šporar in Robert Prelesnik, odvetniki v Ljubljani, na seji 19. aprila 2018

sklenilo:

1. Ustavna pritožba Banke Slovenije zoper odredbe Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV Kpd 25686/2016 z dne 30. 6. 2016, št. IV Kpd 25686/2016 z dne 30. 6. 2016, št. IV Kpd 25686/2016 z dne 6. 7. 2016 in št. III Kpd 29285/2016 z dne 22. 7. 2016 se zavrže.

2. Ustavna pritožba Evropske centralne banke zoper sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani št. I Ks 29285/2016 z dne 17. 11. 2016 se zavrže.

3. Pobuda Banke Slovenije za začetek postopka za oceno ustavnosti Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 - uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 66/17) se zavrže.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Okrožno sodišče v Ljubljani je na podlagi 215., 219.a in 223.a člena Zakona o kazenskem postopku (v nadaljevanju ZKP) izdalo štiri odredbe, s katerimi je odredilo: (a) hišno preiskavo prostorov Banke Slovenije (v nadaljevanju prva pritožnica ali BS) ter zaseg določenih predmetov ali listin,[1] (b) zaseg, zavarovanje in preiskavo elektronskih podatkov (datotek in elektronske pošte) določenih uporabnikov z računalniškega strežnika prve pritožnice[2] in (c) preiskavo več računalnikov in nosilcev elektronskih podatkov, zaseženih v okviru izvedenih hišnih preiskav v prostorih prve pritožnice.[3] Sodišče je navedene odredbe izdalo, ker naj bi bilo treba opraviti nujna preiskovalna dejanja v predkazenskem postopku zoper osumljene Boštjana Jazbeca, Stanislavo Zadavec Capriolo, Janeza Fabijana in Tomaža Čemažarja. Podana naj bi bila verjetnost, da bo mogoče s preiskovalnimi dejanji odkriti dokaze in sledove kaznivega dejanja zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic oziroma podatke, pomembne za kazenski postopek. Izvršitev odredb je bila prepuščena delavcem policije oziroma kriminalistom in strokovno usposobljenim osebam Nacionalnega preiskovalnega urada.

2. Evropska centralna banka (v nadaljevanju druga pritožnica ali ECB) je dne 16. 11. 2016 s sklicevanjem na prvi odstavek 221. člena ZKP odklonila pregled in izročitev svojih spisov in drugih

listin, ki so jih preiskovalni organi pridobili na podlagi treh odredb Okrožnega sodišča v Ljubljani za hišno preiskavo[4] in za preiskavo elektronskih naprav in nosilcev podatkov.[5] Zahtevala je, da preiskovalni sodnik navedene sodne odredbe prekliče, kolikor posredno ali neposredno vključujejo informacije in dokumente, ki pripadajo ECB ali je ECB njihov imetnik in tako tvorijo del arhivov ECB, ter da odredi njihovo izločitev iz preiskave in vrnitev ECB. Senat Okrožnega sodišča v Ljubljani je na podlagi prvega odstavka 221. člena ZKP njeno zahtevo kot neutemeljeno zavrnil s sklepom št. I Ks 29285/2016 z dne 17. 11. 2016.

3. Prva pritožnica vlaga tri ustavne pritožbe, s katerimi izpodbija štiri odredbe Okrožnega sodišča v Ljubljani iz 1. točke obrazložitve tega sklepa. Vlaga tudi tri pobude za začetek postopka za oceno ustavnosti ZKP. Ustavno sodišče, da bi zagotovilo čim večjo preglednost in jasnost tega sklepa, in glede na pretežno prekrivanje vsebine navedenih ustavnih pritožb in pobud, navedbe prve pritožnice povzema kot celoto in med njimi ne ločuje glede na to, v kateri od (sprva ločeno obravnavanih) ustavnih pritožb oziroma pobud so vsebovane.

4. BS v ustavnih pritožbah zatrjuje, da je na podlagi izpodbijanih sodnih odredb prišlo do kršitev njenih ustavnih pravic iz 22., 23., 25., 35., 36. in 37. člena Ustave. Navaja, da kot tretja oseba, pri kateri se opravi preiskovalno dejanje, zoper navedene odredbe nima nobenega drugega pravnega sredstva razen ustavne pritožbe. Pojasnjuje, da je pravna oseba javnega prava, ki je nosilka ustavnih pravic, za katere trdi, da so ji bile kršene.

5. Prva pritožnica trdi, da izpodbijana odredba posega v njeno pravico do zasebnosti iz 35.–37. člena Ustave. Po mnenju prve pritožnice ji je treba – zaradi njenega položaja v pravnem redu Republike Slovenije in Evropske unije (v nadaljevanju EU) – priznati celo višjo stopnjo pričakovanja prostorske in komunikacijske zasebnosti kot drugim subjektom. S tem v zvezi opisuje svoje naloge in pristojnosti po Zakonu o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/11 in 55/17 – v nadaljevanju ZBS-1) in drugih predpisih. Navaja, da ji mora biti zaradi nemotenega uresničevanja nalog in pristojnosti ter zagotavljanja stabilnosti finančnega sistema v javnem interesu priznana ustavno varovano polje pravice do zasebnosti, ki zajema (a) varstvo zaupnosti podatkov, ki so zaradi uresničevanja in izvajanja nalog pritožnice kot zaupni določeni z različnimi pravnimi akti,[6] in (b) varstvo zaupnosti drugih podatkov, ki sicer niso izrecno določeni kot zaupni, vendar ne pomenijo informacij javnega značaja (na primer službena in osebna komunikacija zaposlenih). Prva pritožnica poudarja, da so ji bili zaseženi tudi podatki, ki vsebujejo zaupne informacije iz 14. člena ZBan-2, podatki ECB, za katere veljajo posebna pravila o varovanju zaupnosti, in druge zaupne informacije, na katere se nanaša Sklep o razkritju, med temi podatki pa naj bi bili tudi podatki, ki z očitanimi kaznivimi dejanji nimajo prav nikakršne zveze. Prva pritožnica poudarja, da so s Protokolom št. 7 in Sklepom o razkritju varovani tudi podatki ECB, ki se nahajajo kje drugje oziroma pri komu drugemu, in Ustavnemu sodišču, za primer, da bi samo menilo drugače, predlaga prekinitev postopka in postavitve vprašanja za predhodno odločanje Sodišču Evropske unije (v nadaljevanju SEU).

6. Prva pritožnica meni, da so izpodbijane odredbe protiustavno nedoločne, široke, neopredeljene in da ne zadostijo standardu obrazložene sodne odločbe, ki izhaja iz 22. člena Ustave, delavci policije pa naj bi celo takšne odredbe pri njihovem dejanskem izvajanju prekoračili. Opozarja, da niso bili izpolnjeni pogoji iz 166. člena ZKP za opravo nujnih preiskovalnih dejanj še pred uvedbo preiskave oziroma da ti pogoji ne izhajajo iz izdanih odredb. Zasežene podatke za potrebe predkazenskega postopka naj bi policija mogla dobiti z milejšimi sredstvi.

7. Prva pritožnica v pobudi za začetek postopka za oceno ustavnosti zatrjuje, da je ZKP v neskladju s 23., 25., 35., 36. in 37. členom Ustave. Meni, da 23. in 25. člen Ustave zahtevata, da ima oseba, zoper katero se opravlja hišna preiskava, zaseg predmetov in preiskava elektronskih naprav, pa ni osumljena ali obdolžena kaznivega dejanja, na voljo pravno sredstvo z vsaj določenimi suspenzivnimi učinki. Takega pravnega sredstva naj ZKP zoper odredbo o hišni preiskavi in preiskavi elektronskih naprav ne bi zagotavljal. Navaja tudi, da je ZKP v nasprotju s 35.-37. členom Ustave, ker ne določa nobenih posebnih pogojev in pravil ravnanja za primere, ko država s preiskovalnimi dejanji posega v zaupne podatke ECB in druge zaupne podatke. ZKP naj ne bi vseboval posebne ureditve za pridobivanje zaupnih podatkov od prve pritožnice, ki je del Evropskega sistema centralnih bank (v nadaljevanju ESCB). V neskladju z Ustavo naj bi bili: (1) odsotnost pravnih možnosti BS, da bi dosegla odločanje sodišča o svojih ugovorih zaradi neutemeljenih posegov v zaupnost podatkov (še zlasti tistih zaupnih podatkov, ki niso predmet preiskave) in tako suspenzivno vplivala na potek preiskave do dokončne odločitve sodišča (npr. z zapečatenjem nosilcev podatkov) in (2) odsotnost določb, ki bi preprečevale, da organi odkrivanja in pregona pridobivajo in posegajo v zaupne informacije, s katerimi razpolaga BS in ki jih varujejo posebna pravila EU (predvsem Sklep o razkritju). Prva pritožnica v zvezi s preiskavo elektronske naprave in nosilcev podatkov poudarja, da so pooblastila preiskovalcev glede zasega, zavarovanja in preiskave tako široka, da smejo pregledati vse podatke na elektronski napravi, vključno tiste, ki so varovani z ZBan-2 in pravom EU, in tiste, ki nimajo zveze s kaznivim dejanjem. Poleg tega naj nad izvrševanjem teh pooblastil ne bi bil zagotovljen nikakršen nadzor. V fazi pregleda podatkov naj ne bi smel biti navzoč ne imetnik naprave, ne njegov zastopnik ali strokovnjak.

8. Druga pritožnica vlaga ustavno pritožbo zoper sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani iz 2. točke obrazložitve tega sklepa. Uveljavlja kršitve pravic iz 22. in 23. člena Ustave, kršitev pravice iz 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 - v nadaljevanju EKČP) ter kršitev pravice iz 47. člena Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (UL C 202, 7. 6. 2016 - v nadaljevanju Listina). Ustavnemu sodišču predlaga, naj SEU postavi vprašanje za predhodno odločanje glede razlage Protokola št. 7 v zvezi z vprašanjem dostopa do arhivov institucij EU, nato pa skladno s prvim odstavkom 60. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 - uradno prečiščeno besedilo in 109/12 - v nadaljevanju ZUstS) samo odloči o spornih pravicah. Druga pritožnica trdi, da je Okrožno sodišče v Ljubljani z odredbama št. IV Kpd 25686/2016 z dne 30. 6. 2016 in z dne 6. 7. 2016 (hišna preiskava prostorov BS) in z odredbo št. III Kpd 29285/2016 z dne 22. 7. 2016 (preiskava računalnikov in nosilcev podatkov, zaseženih pri hišnih preiskavah) omogočilo posege v nedotakljivost arhivov ECB. Po zavrnitvi svoje zahteve po prvem odstavku 221. člena ZKP naj ne bi več imela nobenih pravnih sredstev v zadevi. Druga pritožnica zatrjuje, da je pravna oseba javnega prava, ki jo varujeta ustavni pravici, na kateri se sklicuje z ustavno pritožbo.

9. Druga pritožnica sicer ne more povsem določno opredeliti dokumentov in podatkov, ki jih je policija zasegla v hišni preiskavi. Opozarja pa, da ni nobenega dvoma, da so bili zaseženi in večkrat kopirani tudi podatki ECB, ki jim Protokol št. 7 jamči nedotakljivost (računalniški diski, na katerih naj bi bili dokumenti in informacije ECB, korespondenca med BS in ECB v zadevah iz pristojnosti ECB, fizična dokumentacija in elektronska pošta z omrežja BS, kar naj bi sodilo med arhive ECB). Pojasnjuje, zakaj je bilo s temi zasegi kršeno primarno pravo EU (PDEU, Protokola št. 4 in št. 7). Kljub neobstoju sodne prakse SEU v zvezi z razlago 2. člena Protokola št. 7 naj bi bilo mogoče - skladno s primerjalno sodno prakso v sorodnih primerih in pravili razlage prava EU -

sprejeti široko razlago nedotakljivosti arhivov, po kateri so informacije ECB varovane pred posegi držav članic povsod, kjer se nahajajo, ne glede na medij in ne glede na to, ali so v lasti ali v posesti ECB. Zaščita vseh informacij ECB, ne glede na lokacijo, naj bi bila ključna za zagotavljanje ustreznega in neodvisnega delovanja Eurosistema. Druga pritožnica šteje, da ECB po naravi stvari vedno deluje (tudi) zunaj svojih prostorov, saj naj bi nacionalne centralne banke (kot sicer nacionalni organi) tvorile integralni del Eurosistema in opravljale naloge, ki mu jih podeljuje primarno pravo EU. Informacije, ki se hranijo pri nacionalnih centralnih bankah Eurosistema, naj bi se šttele za informacije ECB, kolikor so povezane z nalogami ECB oziroma nalogami nacionalnih centralnih bank v okviru Eurosistema. Druga pritožnica trdi, da pojem nedotakljivosti arhivov ščiti arhive ECB pred vsemi oblikami enostranskega poseganja držav članic EU v arhive. Člen 2 Protokola št. 7 naj bi v Republiki Sloveniji učinkoval neposredno.

10. Druga pritožnica očita sodišču, da je s tem, ko ni upoštevalo njenega predloga za postavitev vprašanja za predhodno odločanje SEU o razlagi pojma nedotakljivosti arhivov iz Protokola št. 7, ravnalo v neskladju s tretjim odstavkom 267. člena PDEU, s tem pa naj bi tudi kršilo pravici ECB iz prvih odstavkov 23. člena Ustave in 6. člena EKČP. Obširno pojasnjuje, zakaj v zadevi niso bile podane okoliščine, ko bi lahko nacionalno sodišče opustilo predložitev vprašanja za predhodno odločanje, in zakaj je Okrožno sodišče nedotakljivost arhivov ECB razlagalo napačno. Druga pritožnica dodaja, da bi bilo mogoče v zvezi s tem vprašanjem izpodbijani sklep oceniti tudi za neobrazloženega do te mere, da je podana kršitev 22. člena Ustave. V nadaljevanju podaja primerjalnopravni pregled prakse nekaterih evropskih ustavnih sodišč v zvezi s kršitvami, ki so posledica opustitve naslovitve vprašanja za predhodno odločanje na SEU. Kazal naj bi se trend sankcioniranja arbitrarnih nepredložitev vprašanj SEU prek ugotavljanja kršitev pravice do zakonitega sodnika ali pravice do poštenega sojenja in postopka.

11. Druga pritožnica vidi kršitev pravic iz 22. člena Ustave, 6. člena EKČP in 47. člena Listine v tem, da se izpodbijani sklep opira na dejstva in dokaze, o katerih se ni mogla izjaviti. ECB se v tem okviru sklicuje na mnenje okrožnega državnega tožilca in na mnenje Ministrstva za pravosodje (v nadaljevanju MP), ki naj bi bili posredovani Okrožnemu sodišču v Ljubljani, ECB pa naj se o njiju ne bi mogla izjaviti. Okrožno sodišče naj bi se pri sprejemanju izpodbijanega sklepa pomembno oprlo prav na mnenje MP. Druga pritožnica naj se tako ne bi mogla izjaviti o celotnem procesnem gradivu v sodnem spisu, ki je moglo vplivati na odločitev sodišča. To naj ne bi nasprotovalo le ustaljeni ustavnosodni presoji, pač pa tudi razlagi pravice do poštenega sojenja iz prvega odstavka 6. člena EKČP v praksi Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP). Druga pritožnica zatrjuje, da je obravnavani primer treba presojati tudi z vidika 47. člena Listine, ki jamči pravico do poštenega sojenja, in da Ustavno sodišče ne sme poseči v standarde zaščite temeljnih pravic, kot jih določa pravo EU. SEU naj bi 47. člen Listine razlagalo v smeri enakosti orožij strank ter dolžnosti posredovanja strankam vseh pisnih in ustnih "predložitev" v zadevi.

B. - I.

Združitev zadev in prijava udeležbe

12. Ustavno sodišče je zadevi št. U-I-3/17, Up-25/17 in št. U-I-159/16, Up-734/16 združilo z zadevo št. U-I-157/16, Up-729/16 zaradi skupnega obravnavanja in odločanja.

13. Tadej Kotnik je kot "oseba z izkazanim pravnim interesom" Ustavnemu sodišču poslal mnenji o ustavnih pritožbah BS in ECB. Zahteva, naj mu Ustavno sodišče prizna status udeleženca (torej pravnega subjekta, ki ima pravico aktivno sodelovati v postopku in biti obveščen o procesnih dejanjih organa in drugih udeležencev) v postopku z ustavnima pritožbama prve in druge pritožnice. Pri tem se sklicuje na razloge svoje prošnje za vpogled v spis zadeve št. Up-55/17 z dne 9. 2. 2017 in na dopis generalnega sekretarja Ustavnega sodišča št. R-4/17, Up-55/17 z dne 13. 2. 2017, s katerim je bil obveščen, da mu je predsednica Ustavnega sodišča dovolila vpogled v spis zadeve. Iz njegove prošnje za vpogled v spis izhaja, da se šteje za oškodovanca kaznivega dejanja, zaradi preiskave katerega so bile izdane odredbe iz 1. točke obrazložitve tega sklepa. Navaja, da je bil imetnik podrejenih obveznic, izbris katerih naj bi izpolnjeval znake preiskovanega kaznivega dejanja. Trdi, da bo obsodilna kazenska sodba izboljšala njegov pravni položaj, saj je pravdno sodišče glede obstoja kaznivega dejanja in kazenske odgovornosti storilca vezano na pravnomočno obsodilno sodbo, izdano v kazenskem postopku.

14. Iz ZUstS izhaja, da je udeleženec v postopku z ustavno pritožbo lahko: (1) pritožnik, torej subjekt, o čigar pravici, obveznosti ali pravni koristi je bilo odločeno z izpodbijanim posamičnim aktom (prvi odstavek 50. člena ZUstS), in (2) oseba, ki je bila udeležena v postopku izdaje izpodbijanega posamičnega akta, če je bilo z njim odločeno o njeni pravici, obveznosti ali pravni koristi (drugi odstavek 56. člena ZUstS). Udeleženec v postopku z ustavno pritožbo je torej v vsakem primeru lahko le tisti, ki je sposoben utemeljiti, da je bilo z izpodbijanim posamičnim aktom (vsaj posredno) odločeno o njegovi pravici, obveznosti ali pravni koristi.

15. Dejstvo, da je predsednica Ustavnega sodišča Tadeju Kotniku dovolila vpogled v spis zadeve, ne pomeni, da mu je bil že s to odločitvijo priznan status udeleženca v tej zadevi. Tadej Kotnik je izrecno zaprosil za vpogled v spis zadeve št. Up-55/17 na podlagi prvega odstavka 25. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17 – v nadaljevanju Poslovnik), ki določa, da lahko osebe, ki niso udeleženci v postopku, pa za to izkažejo pravni interes, vpogledajo v spis s pisnim dovoljenjem predsednika Ustavnega sodišča. Zakonsko podlago za tako poslovniško ureditev daje prvi odstavek 4. člena ZUstS, ki le za osebe, ki niso udeleženci v postopku, zahteva dovoljenje predsednika Ustavnega sodišča za vpogled v spis. Udeležencem v postopku pred Ustavnim sodiščem pa ta zakonska določba zagotavlja pravico do vpogleda v spis.[7] Glede na to dovoljenje za vpogled v spis še ne more zagotoviti pridobitve pravice biti udeleženec v postopku pred Ustavnim sodiščem.

16. Tadej Kotnik svojo prijavo udeležbe utemeljuje tudi s trditvami, da je bil s preiskovanim kaznivim dejanjem oškodovan. Iz presoje Ustavnega sodišča izhaja, da lahko kazenski postopek bistveno vpliva tudi na pravni položaj oškodovanca, tj. osebe, ki ji je s kaznivim dejanjem prekršena ali ogrožena določena osebna ali premoženjska pravica. Zato morajo biti oškodovancu v kazenskem postopku zagotovljena temeljna procesna jamstva, ki mu omogočajo učinkovito uveljavljanje premoženjskih zahtevkov, ki izvirajo iz kaznivega dejanja, glede na naravo obravnavanega kaznivega dejanja pa tudi spoštovanje njegovega osebnega dostojanstva kot žrtve kaznivega dejanja.[8] Varstvo temeljnih procesnih jamstev v kazenskem postopku lahko oškodovanec uveljavlja tudi z ustavno pritožbo zoper pravnomočno sodno odločbo, s katero je bil kazenski postopek končan.[9] Vendar pa je učinek, ki bi ga na njegov pravni položaj utegnili imeti presoja Ustavnega sodišča v obravnavani zadevi – v katerih so ustavne pritožbe vložene zoper akte, ki so bili izdani v predkazenskem postopku zoper osebe, ki niso osumljene kaznivega dejanja, – tako oddaljen, posreden in za zdaj še docela hipotetičen, da ne zadostuje za sklep, da

mu mora Ustavno sodišče omogočiti sodelovanje v postopku z ustavnimi pritožbami.

B. - II.

Postopek z ustavnima pritožbama

Upravičena oseba za vložitev ustavne pritožbe

17. V skladu s prvim odstavkom 50. člena in šesto alinejo prvega odstavka 55.b člena ZUstS je upravičena oseba za vložitev ustavne pritožbe tisti, ki zatrjuje, da mu je bila z izpodbijanem aktom (s katerim je bilo odločeno o njegovi pravici, obveznosti ali pravni koristi) kršena njegova človekova pravica ali temeljna svoboščina. Poleg tega je upravičena oseba za vložitev ustavne pritožbe lahko le subjekt, ki je sploh lahko nosilec domnevno kršenih človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki jih uveljavlja.[10] Če ustavno pritožbo vloži subjekt, ki že zaradi svoje narave oziroma statusa (torej okoliščin, vezanih na njegovo pravno subjektiviteto) ne more biti – nikoli ali v posebnih okoliščinah primera – imetnik domnevno kršenih človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, Ustavno sodišče ustavno pritožbo zavrže.

Splošno o ustavnih pravicah pravnih oseb (javnega prava)

18. Pravno-etični temelj sodobnih držav, ki temeljijo na konceptu ustavne demokracije, tj. na predpostavki, da mora biti oblast omejena z nekaterimi temeljnimi pravicami in svoboščinami, ki človeku pripadajo zaradi njegove lastne vrednosti, je spoštovanje človekovega dostojanstva. Človekovo dostojanstvo in njegova svoboda sta v središču ustavnega reda Republike Slovenije in sta temelj vrednostnega sistema Ustave.[11] Ustavnopравни red je torej zgrajen na vrednotah, ki v temelju pripadajo posamezniku – svobodnemu človeškemu bitju. Ker pa lahko imajo za uveljavljanje (človekovih) pravic posameznikov pomembno vlogo tudi pravne osebe, je potrebno tudi ustrezno (ustavno) varstvo pravnih oseb, in sicer na nekaterih (ne nujno vseh) področjih, na katerih gre sicer (ustavno)pravno varstvo fizičnim osebam.[12] Ustavno sodišče zato nekatere pravice, ki jih Ustava zagotavlja fizičnim osebam kot človekove pravice, priznava tudi pravnim osebam kot ustavno varovane pravice (ustavne pravice pravnih oseb).[13]

19. Vprašanja obsega in dosega ustavnih pravic pravnih oseb pa ni mogoče reševati enako za vse pravne osebe. Kadar gre za pravne osebe javnega prava, so namreč razlogi za širjenje dometa ustavnih pravic bistveno šibkejši kot pri pravnih osebah zasebnega prava. Koncept človekovih pravic se je zgodovinsko razvil kot branik pred arbitrarnim izvrševanjem državne oblasti. Država – kot pravna oseba javnega prava *par excellence* – je v tej perspektivi razumljena kot grožnja človekovim (ustavnim) pravicam in kot oblast, ki mora zagotoviti njihovo spoštovanje, ne pa tudi kot subjekt, ki ga navedene pravice varujejo. Enako velja za vse druge osebe javnega prava. Oseb javnega prava ni mogoče razumeti kot sredstva za svobodni razvoj konkretnih, za njimi stoječih posameznikov. To spoznanje se jasno odraža v ustavnosodni presoji, ki kaže na restriktivnejši pristop pri širjenju zaščitene sfere ustavnih pravic na osebe javnega prava.

20. V presoji Ustavnega sodišča velja stališče, da pravna oseba javnega prava ni nosilka ustavnih pravic v primerih, ko deluje v položaju oblastnega organa (*ex iure imperii*), tj. kot subjekt, ki v okviru svojih oblastvenih nalog izvaja javno oblast, deluje v javnem interesu in zasleduje javne cilje. V skladu s tem stališčem je Ustavno sodišče že nekajkrat zavrglo ustavno pritožbo pravne

osebe javnega prava, ko se je ta sklicevala na ustavne pravice v sporu glede posamičnega in konkretnega pravnega akta, ki ga je sama izdala.[14] Delovanje *ex iure imperii* pa ni le odločanje o pravicah in obveznostih posameznikov. Oblastno delovanje, ki ni združljivo s priznavanjem ustavnih pravic, je tudi vsako drugo delovanje osebe javnega prava v okviru javnopravnega razmerja (bodisi med oblastjo in posameznikom bodisi med strukturami oblasti).

21. Pravne osebe javnega prava so lahko po presoji Ustavnega sodišča nosilke ustavnih pravic le izjemoma, in sicer kadar delujejo *ex iure gestionis* (tj. v prirejenih razmerjih zasebnopravnega značaja), pri čemer je Ustavno sodišče pravnim osebam javnega prava v teh razmerjih do zdaj priznalo le temeljna ustavna procesna jamstva iz 22., 23. in 25. člena Ustave.[15] *Ratio* priznanja ustavnih pravic pravnim osebam javnega prava v teh primerih je bil zagotoviti temeljno procesno ravnotežje med procesno prirejenima strankama in preprečiti izkrivljeno delovanje mehanizma sodnih postopkov zaradi varstva načel pravne države.[16]

Statusnopravna narava BS in ECB

22. Prva pritožnica je centralna banka Republike Slovenije in je po izrecni zakonski določbi pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem (prvi in drugi odstavek 1. člena ZBS-1). BS je v izključni državni lasti s finančno in upravljalno avtonomijo (tretji odstavek 1. člena ZBS-1).

23. Druga pritožnica je centralna banka denarnega območja eura (v nadaljevanju euroobmočje) in institucija EU, ki je edina pooblaščenca za odobritev izdajanja eura (tretji odstavek 282. člena PDEU). Skupaj s centralnimi bankami držav članic EU sestavlja ESCB, skupaj s centralnimi bankami držav članic, katerih valuta je euro, pa Eurosistem, ki vodi monetarno politiko EU (prvi odstavek 282. člena PDEU). Tretji odstavek 282. člena PDEU drugi pritožnici izrecno daje status pravne osebe. Upošteva je institucionalni položaj ECB (in ESCB) pa tudi ni dvoma, da je ECB pravna oseba z močno prevladujočimi javnimi značilnostmi. Njen namen ni predstavljati sredstva za svobodno združevanje posameznikov v sferi, prosti pred arbitrarnimi posegi javnih oblasti.[17] Iz načina njene ustanovitve, dejavnosti, nalog in pooblastil, cilja delovanja ter umestitve v institucionalno strukturo EU jasno izhaja, da je ECB del naddržavne oblasti EU, ki izvaja poudarjeno javne funkcije, in da izvaja take javne naloge, brez katerih nobena država ali naddržavna politična tvorba z lastno valuto ne more funkcionirati. Institucionalne značilnosti ECB torej kažejo na močno navzočnost javnopravnih elementov, ki niso združljivi s smotrom človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Upravičenost BS za vložitev ustavne pritožbe zaradi kršitev 35., 36. in 37. člena Ustave

24. Iz odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-40/12 izhaja, da tudi pravne osebe v določenem obsegu uživajo ustavno varstvo zasebnosti (so imetnice ustavnih pravic iz 35. člena, prvega odstavka 36. člena in prvega odstavka 37. člena Ustave).[18] Ustavno sodišče je v navedeni odločbi pravico do zasebnosti pravnih oseb izpeljalo iz ustavne pravice fizičnih oseb do svobodne gospodarske pobude (prvi odstavek 74. člena Ustave) in njihove ustavno zajamčene svobode združevanja (drugi odstavek 42. člena Ustave). Ob tem je izrecno navedlo, da se ta presoja nanaša na pravne osebe, ustanovljene z namenom opravljanja gospodarske dejavnosti, torej na pravne osebe zasebnega prava.[19]

25. Značilnosti pravnih oseb zasebnega prava, ki so bile v zadevi št. U-I-40/12 odločilne za

priznanje ustavnega varstva zasebnosti, pri prvi pritožnici niso podane. Ustanovitev in delovanje BS nista izvedena iz človekove pravice do ustanavljanja pravnih oseb zaradi uresničevanja interesov fizičnih oseb, temveč sta posledica zahtev Ustave in PDEU po obstoju institucije za izvrševanje monetarne funkcije države, zaščitene pred političnim vmešavanjem. Prva pritožnica nima personalnega substrata v smislu skupine oseb, ki se zaradi zasebnih interesov svobodno združujejo in delujejo; del njene personalne strukture so funkcionarji in uslužbenci, ki so zadolženi za izvrševanje uradnih nalog. BS torej ni mogoče šteti za sredstvo, ki zagotavlja svobodni razvoj posameznikov (fizičnih oseb). Nasprotno, prva pritožnica je sredstvo za izvrševanje državne oblasti, pred katero naj bi pravica do zasebnosti primarno varovala. Iz teh razlogov BS ni nosilka pravic iz 35. člena, prvega odstavka 36. člena in prvega odstavka 37. člena Ustave.

Upravičenost BS in ECB za vložitev ustavne pritožbe zaradi kršitev 22., 23. in 25. člena Ustave, 6. člena EKČP in 47. člena Listine

26. V 21. točki obrazložitve tega sklepa je pojasnjeno, da so osebe javnega prava lahko nosilke ustavnih procesnih jamstev iz 22., 23. in 25. člena Ustave, a le, kadar delujejo *ex iure gestionis*. V obravnavanem primeru ne gre za tak položaj.

27. Prva pritožnica trdi, da so preiskovalni organi na podlagi izpodbijanih odredb nedovoljeno posegli v nemoteno opravljanje nalog, ki jih je zavezana opravljati v skladu z ZBS-1, s tem pa posredno v zagotavljanje stabilnosti finančnega sistema v javnem interesu. Sklicuje se na zaupnost informacij, ki so povezane z izvajanjem njenih uradnih nalog, in na nedotakljivost arhivov ECB, s katerimi razpolaga in do katerih dostopa zaradi izvajanja uradnih nalog. To pomeni, da imamo pred seboj javnopravni spor, v katerem ena struktura državne oblasti trdi, da je druga struktura državne oblasti nedovoljeno posegla v sfero njenega oblastnega delovanja.

28. Podobno velja za drugo pritožnico. Argument, ki utemeljuje, da je ECB oseba, ki v obravnavanem primeru ne deluje *ex iure gestionis*, je dejstvo, da je ECB postopek po 221. členu ZKP sprožila zato, ker je menila, da se z zasegom in pregledom določene dokumentacije v nasprotju z 2. členom Protokola št. 7 posega v njene arhive in se jo na ta način ovira pri njenem oblastnem delovanju. Z zahtevo po prvem odstavku 221. člena ZKP želi ECB doseči izločitev in vrnitev dokumentacije, ki naj bi bila povezana z izvajanjem njenih oblastnih nalog, ne pa z razmerjem zasebnopravnega značaja.^[20] Da ECB v obravnavanem primeru ne deluje *ex iure gestionis*, potrjuje tudi narava postopka iz prvega odstavka 221. člena ZKP. Postopek po prvem odstavku 221. člena ZKP je poseben, (pred)kazenskemu postopku pridružen postopek, ki ga lahko po izrecni zakonski določbi sprožijo zgolj državni organi (ne pa tudi druge fizične ali pravne osebe) in katerega smisel je, da se preiskovalni organi ne seznanijo s podatki, katerih objava bi lahko bila škodljiva za splošne koristi.^[21] Tako namen postopka (varstvo splošnih koristi) kot tudi krog upravičenih vlagateljev (ki je omejen zgolj na državne organe) jasno kažeta, da vlagatelj v tem postopku nujno nastopa kot javna oblast. Pri postopku po prvem odstavku 221. člena ZKP gre v temelju za postopek, ki ureja spor med dvema državnima organoma, tj. med preiskovalnimi organi in drugim državnim organom, o tem, ali smejo preiskovalni organi za namene kazenskega postopka pregledati in kot dokaz v postopku uporabiti dokumente, ki se nanašajo na oblastno področje drugega državnega organa. Navedeni postopek torej – kljub temu, da je urejen v ZKP – dejansko ne ureja vprašanj kazenskega pregona v ožjem smislu, pač pa ureja spor med dvema institucijama v zvezi z dostopom do določenih dokumentov.

29. Ker se torej obe pritožnici na kršitve ustavnih procesnih jamstev sklicujeta v postopkih, v

katerih varujeta izvrševanje svojega oblastnega delovanja, v okoliščinah konkretnega primera nista nosilki ustavnih pravic iz 22., 23. in 25. člena Ustave.

30. Druga pritožnica zatrjuje tudi kršitev pravice do poštenega sojenja iz 6. člena EKČP. Ob upoštevanju petega odstavka 15. člena Ustave, ki določa, da nobene človekove pravice ali temeljne svoboščine, urejene v pravnih aktih, ki veljajo v Republiki Sloveniji, ni dopustno omejevati z izgovorom, da je ta Ustava ne priznava ali da jo priznava v manjši meri, je Ustavno sodišče preizkusilo tudi, ali je ECB lahko nosilka navedene pravice. Iz ustaljene razlage 34. člena EKČP,^[22] ki jo gradijo odločitve ESČP in Evropske komisije za človekove pravice, izhaja, da osebe javnega prava niso imetnice pravice iz 6. člena EKČP (ne le v posebnih okoliščinah konkretnega primera, temveč nasploh). ESČP razume pravne osebe (*legal entity*), ki sodelujejo pri izvrševanju državnih pooblastil oziroma zagotavljajo javne storitve pod državnim nadzorom, kot "vlado" oziroma "vladno organizacijo", ki ne uživa konvencijske zaščite.^[23] Že v obdobju delovanja Evropske komisije za človekove pravice je bilo sprejeto stališče, da se za nevladno organizacijo po 34. členu EKČP ne more šteti oseba javnega prava, ki izvaja uradne naloge v skladu z ustavo in zakoni (najsaj gre za državo ali za enoto lokalne samouprave oziroma za drugo enoto izvajanja javne oblasti, ki izvršuje javne funkcije).^[24] Iz teh razlogov ECB – kot del naddržavne oblasti EU, ki izvaja poudarjeno javne funkcije – ne more biti nosilka pravic iz EKČP.

31. Prav tako na odločitev Ustavnega sodišča ne vplivajo navedbe druge pritožnice, da naj bi ji bila kršena pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča iz 47. člena Listine. Vprašanje upravičenosti za vložitev ustavne pritožbe kot posebnega pravnega sredstva pred Ustavnim sodiščem je vprašanje slovenskega notranjega prava (šesta alineja prvega odstavka 55.b člena ZUstS), ki spada v okvir procesne avtonomije držav članic.^[25] Države članice sicer v takih primerih pri zagotavljanju spoštovanja prava EU še vedno zavezujejo načeli enake obravnave in učinkovitosti^[26] oziroma načelo učinkovitega sodnega varstva,^[27] a tudi ob upoštevanju teh načel pravo EU od držav članic ne zahteva, naj v vseh primerih zagotavljajo neomejen dostop do sodnega varstva,^[28] še manj pa posega v organizacijo sodnega varstva^[29] in od držav članic ne zahteva večstopenjskega sodnega varstva.^[30] To *a fortiori* velja za razlago procesnih predpostavk za vložitev pravnih sredstev pred nacionalnim ustavnim sodiščem. Ne da bi bilo treba odločiti, ali (in če, v katerih primerih) je ECB kot institucija Unije v okviru prava EU lahko nosilka pravic iz 47. člena Listine,^[31] je moralo tako Ustavno sodišče samo presoditi, ali gre v obravnavani zadevi za očitano kršitev ustavne pravice pritožnice, ki lahko po notranjem pravnem redu utemelji njeno upravičenje za vložitev ustavne pritožbe. Ustavno sodišče je to presojo opravilo, kot izhaja iz predhodnih točk obrazložitve. Ob tem še pripominja, da taka odločitev v nobenem primeru ne pomeni obravnave ECB, ki bi bila manj ugodna od obravnave podobnih nacionalnih pravnih sredstev oziroma od obravnave pravnih oseb s podobnimi značilnostmi, saj je tudi glede BS sprejelo stališče, da v okoliščinah konkretnega primera ni nosilka ustavnih procesnih jamstev.

32. Iz navedenega izhaja, da BS in ECB v okoliščinah konkretnega primera nista nosilki ustavnih pravic iz 22., 23. in 25. člena Ustave, ECB pa tudi ni nosilka pravic iz 6. člena EKČP. O tem, ali je ECB na področju uporabe prava EU lahko nosilka pravice iz 47. člena Listine, se Ustavnemu sodišču v konkretnem primeru ni treba opredeliti. To seveda ne pomeni, da pritožnicama v postopkih pred sodišči, v katerih imata položaj stranke, ne gredo procesne pravice, ki jih strankam postopka dajejo procesni zakoni. Navedeno tudi ne pomeni, da rednim sodiščem ni treba upoštevati primarnega in sekundarnega prava EU ter da v primerih, ko se v sporu zastavi

vprašanje razlage prava EU, niso dolžna predložiti vprašanja za predhodno odločanje SEU. Pomeni le, da pritožnici, če nista nosilki ustavnih pravic iz 22., 23. in 25. člena Ustave, ECB pa tudi, če ni nosilka pravice iz 6. člena EKČP, nimata aktivne legitimacije za vložitev ustavnih pritožb.

33. Glede na navedeno je Ustavno sodišče ustavni pritožbi zavrglo, ker ju je vložila neupravičena oseba (1. in 2. točka izreka). Ker je ustavni pritožbi zavrglo iz navedenega razloga, se ni spuščalo v vprašanje njune vsebinske utemeljenosti, niti v vprašanje, ali so izpolnjene vse druge procesne predpostavke za njuno vsebinsko obravnavo.

B. - III.

Postopek s pobudo BS

34. Prva pritožnica vlaga pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti ZKP. Pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti lahko da, kdor izkaže svoj pravni interes (prvi odstavek 24. člena ZUstS). Po drugem odstavku navedenega člena je pravni interes podan, če predpis ali splošni akt, izdan za izvrševanje javnih pooblastil, katerega oceno pobudnik predlaga, neposredno posega v njegove pravice, pravne interese oziroma v njegov pravni položaj.

35. Izpodbijane določbe ne učinkujejo neposredno. Po ustaljeni ustavnosodni presoji se v primeru, če izpodbijani predpis ne učinkuje neposredno, pobuda lahko vloži šele po izčrpanju pravnih sredstev zoper posamični akt, izdan na podlagi izpodbijanega predpisa, hkrati z ustavno pritožbo, pod pogoji iz 50. do 60. člena ZUstS. To stališče Ustavnega sodišča je podrobneje obrazloženo v sklepu št. U-I-275/07 z dne 22. 11. 2007 (Uradni list RS, št. 110/07, in OdlUS XVI, 82).

36. Pravni interes BS je temeljil na vloženi ustavni pritožbi, ki jo je Ustavno sodišče zavrglo. Glede na to morebitna ugoditev pobudi na njen pravni položaj ne bi mogla učinkovati. To pomeni, da BS ne izkazuje pravnega interesa za začetek postopka za oceno ustavnosti ZKP. Zato je Ustavno sodišče njeno pobudo zavrglo (3. točka izreka).

C.

37. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi šeste alineje prvega odstavka 55.b člena in tretjega odstavka 25. člena ZUstS v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnici in sodniki dr. Matej Accetto, DDr. Klemen Jaklič, dr. Rajko Knez, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik in Marko Šorli. Sklep je sprejelo soglasno.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica

[1] Odredbi Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV Kpd 25686/2016 z dne 30. 6. 2016 in z dne 6. 7. 2016.

[2] Odredba Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV Kpd 25686/2016 z dne 30. 6. 2016.

- [3] Odredba Okrožnega sodišča v Ljubljani št. III Kpd 29285/2016 z dne 22. 7. 2016.
- [4] Odredbi št. IV Kpd 25686/2016 z dne 30. 6. 2016 in z dne 6. 7. 2016.
- [5] Odredba št. III Kpd 29285/2016 z dne 22. 7. 2016.
- [6] Prva pritožnica se sklicuje na 47. člen ZBS-1, na 14. člen Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 25/15 in 41/17 - v nadaljevanju ZBan-2), na Pogodbo o delovanju Evropske unije (prečiščena različica, UL C 202, 7. 6. 2016 - v nadaljevanju PDEU), na Protokol (št. 4) o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (v nadaljevanju Protokol št. 4) in Protokol (št. 7) o privilegijih in imunitetah Evropske unije (v nadaljevanju Protokol št. 7), ki sta prilogi in sestavna dela PDEU in Pogodbe o Evropski uniji (prečiščena različica, UL C 202, 7. 6. 2016 - v nadaljevanju PEU), ter na Sklep Evropske centralne banke (EU) 2016/1162 z dne 30. junija 2016 o razkritju zaupnih informacij v okviru preiskovanja kaznivih dejanj (ECB/2016/19) (UL L 192, 16. 7. 2016 - v nadaljevanju Sklep o razkritju).
- [7] Zanje je v 24. členu Poslovnika urejen le način izvrševanja te pravice.
- [8] Glej 23. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. Up-320/14, U-I-5/17 z dne 14. 9. 2017 (Uradni list RS, št. 59/17).
- [9] Točka 12 sklepa Ustavnega sodišča št. U-I-95/14, Up-320/14, U-I-5/17 z dne 12. 1. 2017.
- [10] Pri tem ne gre le za generalno sposobnost biti stranka postopka, torej sposobnost biti nosilec pravic in obveznosti v procesnem razmerju, temveč tudi za sposobnost biti nosilec določene *človekove pravice ali temeljne svoboščine*.
- [11] Prim. s 6. in 7. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-109/10 z dne 26. 9. 2011 (Uradni list RS, št. 78/11, in OdlUS XIX, 26).
- [12] Prim. z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-40/12 z dne 11. 4. 2013 (Uradni list RS, št. 39/13, in OdlUS XX, 5), 17. in 18. točka obrazložitve.
- [13] Iz dosedanje ustavnosodne presoje izhaja, da so pravne osebe lahko nosilci ustavnih procesnih jamstev, zasebne lastnine, svobodne gospodarske pobude, splošne svobode ravnanja in svobode izražanja (glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-40/12, 18. točka obrazložitve). Ustavno sodišče je pravnim osebam priznalo - ne sicer v enakem obsegu kot fizičnim osebam - tudi, da so nosilke ustavnih pravic iz 35. člena in prvih odstavkov 36. in 37. člena Ustave kot nosilnih elementov ustavnopravnega jamstva zasebnosti (v zvezi s tem glej prav tam, 20.-29. točka obrazložitve), v določeni meri pa tudi pravico do varstva ugleda oziroma dobrega imena iz 35. člena Ustave (odločba Ustavnega sodišča št. Up-530/14 z dne 2. 3. 2017, Uradni list RS, št. 17/17, 11.-12. točka obrazložitve). Po drugi strani pa je Ustavno sodišče odločilo, da pravna oseba ne more biti deležna pravnega varstva 34. člena Ustave, ki varuje pravico do osebnega dostojanstva in v njenem okviru pravico do varstva (subjektivne, notranje) časti (prav tam, 10. točka obrazložitve), ter da se na pravne osebe tudi ne nanaša privilegij zoper samoobtožbo iz četrte alineje 29. člena Ustave (sklep Ustavnega sodišča št. U-I-108/99 z dne 20. 3. 2003, Uradni list RS, št. 33/03, in OdlUS XII, 22, 9. točka obrazložitve).
- [14] Glej sklepe Ustavnega sodišča št. Up-157/08 z dne 4. 11. 2008 (Uradni list RS, št. 108/08, in OdlUS XVII, 98), št. Up-1379/09 z dne 28. 9. 2010, št. Up-17/17 z dne 24. 1. 2017 in št. Up-987/16 z dne 10. 4. 2017 (Uradni list RS, št. 20/17).
- [15] Glej sklepa Ustavnega sodišča št. Up-199/98 z dne 25. 3. 1999, 5. točka obrazložitve; in št. Up-387/03 z dne 18. 11. 2004 (Uradni list RS, št. 131/04, in OdlUS XIII, 90), 4. točka obrazložitve; ter odločbe Ustavnega sodišča št. Up-373/97 z dne 22. 2. 2001 (Uradni list RS, št. 19/01, in OdlUS X, 108), 7. in 12. točka obrazložitve; št. Up-388/10, Up-539/10, Up-459/11, Up-477/11, Up-498/11, Up-499/11, Up-500/11, Up-501/11, Up-502/11, Up-503/11, Up-504/11, Up-505/11 z dne 8. 11. 2012 (Uradni list RS, št. 90/12), 11. točka obrazložitve; št. Up-545/11, Up-544/11 z dne 7. 6. 2012 (Uradni list RS, št. 50/12), 7. in 8. točka obrazložitve; št. Up-615/14, Up-707/14 z dne 27. 10. 2016 (Uradni list RS, št. 73/16), 6. in 7. točka obrazložitve.
- [16] Glej F. Testen v: L. Šturm (ur.), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana 2002, str. 1101.

[17] Teorija poudarja, da je druga pritožnica telo (tedaj še) Evropske skupnosti, ki so mu zaupane javnopravne naloge in ga vežejo cilji, sistem in institucionalna struktura Pogodbe. Izvršuje javne funkcije in naloge, ki so jih tradicionalno opravljale nacionalne centralne banke (T. Tridimas, *Community Agencies, Competition Law and ECSB Initiatives*, *Yearbook of European Law*, št. 1 (2009), str. 266).

[18] Glej predvsem 20. točko obrazložitve navedene odločbe.

[19] Prav tam, 22. točka obrazložitve.

[20] ECB se sklicuje na svojo imuniteto pred preiskovalnimi dejanji iz Protokola št. 7, 39. člen Protokola št. 4 pa izrecno določa, da ECB "uživa na ozemlju držav članic privilegije in imunitete, ki so potrebni za izvajanje njenih nalog". Tudi iz vsebine ustavne pritožbe (zlasti str. 9) je mogoče razbrati, da ECB zastopa stališče, da je policija pri BS zasegla številne dokumente, povezane z delom organov ECB, tudi v zvezi z odločanjem v konkretnih postopkih. Naloge ECB kot institucije EU in centralne banke držav članic euroobmočja so v temelju oblastne narave.

[21] Podjetja in druge pravne osebe, ki niso državni organi, imajo na voljo zahtevo po drugem odstavku 221. člena ZKP, ki se ne nanaša na varstvo splošnih koristi, temveč na varstvo poslovnih koristi, pri čemer smejo zahtevati zgolj, da se določeni podatki ne objavijo, ne morejo pa odkloniti pregleda ali izročitve podatkov.

[22] Navedena določba se glasi: "Sodišče lahko sprejme zahteve za obravnavo od katere koli osebe, nevladne organizacije ali skupine posameznikov, ki zatrjujejo, da so žrtve kršitev pravic, priznanih s Konvencijo in njenimi protokoli s strani katere koli visoke pogodbenice. Visoke pogodbenice se zavezujejo, da na noben način ne bodo ovirale dejanskega izvajanja te pravice".

[23] Sodba ESČP v zadevi *Islamic Republic of Iran Shipping Lines proti Turčiji* z dne 13. 12. 2007.

[24] Sklepa Evropske komisije za človekove pravice v zadevah Šestnajst avstrijskih občin in nekateri od občinskih svetnikov proti Avstriji z dne 31. 5. 1974 in *Ayuntamiento de M proti Španiji* z dne 7. 1. 1991.

[25] Tako že sodbi SEU v zadevah *Rewe-Zentralfinanz in Rewe-Zentral*, 33/76, z dne 16. 12. 1976, 5. točka obrazložitve; in *Comet*, 45/76, z dne 16. 12. 1976, 13. točka obrazložitve.

[26] Prim. sodbo SEU v zadevi *Rewe-Zentralfinanz in Rewe-Zentral*, 5. točka obrazložitve.

[27] Glej npr. sodbo SEU v združenih zadevah *Verholen in drugi*, od C-87/90 do C-89/90, z dne 11. 7. 1991, 24. točka obrazložitve.

[28] Glej npr. sodbi SEU v zadevah *Upjohn*, C-120/97, z dne 21. 1. 1999, 27.-37. točka obrazložitve; *Mono Car Styling*, C-12/08, z dne 16. 7. 2009, 46.-52. točka obrazložitve.

[29] V tem smislu glej npr. tudi sodbo SEU v zadevi *Agrokonsulting-04*, C-93/12, z dne 27. 6. 2013, 34.-61. točka obrazložitve.

[30] Sodba SEU v zadevi *Diouf*, C-69/10, z dne 28. 7. 2011, 69. točka obrazložitve.

[31] Primerjaj npr. sodbi SEU v zadevah *DEB*, C-279/09, z dne 22. 12. 2010, 36.-59. točka obrazložitve, in *Kraljevina Španija proti Svetu*, C-521/15, z dne 20. 12. 2017, 87. in 89. točka obrazložitve.

⇒

Vrsta zadeve:

ocena ustavnosti in zakonitosti predpisov in drugih splošnih aktov
ustavna pritožba

Vrsta akta:

zakon
posamični akt

Vlagatelj:

Banka Slovenije, Ljubljana

Datum vloge:

5. 9. 2016

Datum odločitve:

19. 4. 2018

Vrsta odločitve:

sklep

Vrsta rešitve:

zavrženje

zavrženje

zavrženje

Objava:

Uradni list RS, št. 32/2018

Dokument:

US31373